

PFU-SAK NR. 017/14

KLAGER: Hurtigruten ASA v. Stein Lillebo
ADRESSE: Fredrik Langes g. 14, Pb. 6144 Langnes, 9291 Tromsø
TELEFON:
PUBLIKASJON: Østhavet
PUBLISERINGSDATO: 08.01.2014
STOFFOMRÅDE: Samferdsel
GENRE: Nyhetsartikkel
SØKERSTIKKORD: Saklighet og omtanke, skille kommentar og fakta, redaktørplakaten, dekning for titler, samtidig imøtegåelse
REGISTRERT: 22.01.2014; igangsatt
BEHANDLES I PFU: 25.02.2014
FERDIGBEHANDLET: 25.02.2014
BEHANDLINGSTID: 33 dager
KLAGEGRUPPE: Bedrift
PFU-KONKLUSJON:
HENVISNING VVPL.:
RETTSBEHANDLING:
OMTALE/ANONYM.:
MERKNADER:

SAMMENDRAG:

Østhavet brakte **onsdag 8. januar 2014** en nyhetsartikkel med tittelen «**Hurtigrutens kanselleringer i 2013**». I ingressen står det:

«Alt i alt endte 2013 med 97 hurtigrutekanselleringer i Vardø, noe som gir en regularitet på ca 86,7 prosent. Desember 2013 endte med 12 kanselleringer, hvorav været fikk skylden seks ganger.»

Og videre i brødteksten:

«Hele 97 anløp ble droppet i 2013 og hovedårsaken var selvfølgelig været med 57 kanselleringer. Dette betyr som vanlig at Hurtigruten ASA kan fraskrive seg det økonomiske ansvaret. Sammenliknet med 2012 har 2013 tydeligvis hatt et forferdelig vær ettersom det "kun" var 67 kanselleringer i 2012, hvorav været bare fikk skylden 36 ganger. (...) [V]i skulle helst sett at vi fikk flere besøk av "Kystens livsnerve", "Kystens riksvei nr. 1" eller hva de nå velger å kalle seg selv.»

Under mellomtittelen «**Desember 2013**» står det at båten allerede 12. desember «**valgte (...) å droppe Vardø på både nord- og sørgående på grunn av været**». Det angis at det om morgenen var liten storm på gang, men at det på ettermiddagen var liten kuling. Også 27. desember ble anløpet droppet grunnet liten kuling, ifølge artikkelen. Videre står det:

«**Nyttårsaften** var det kun på sørgående de tok seg en tur innom. Aktuelle vindstyrker (...) på Nyttårsaften? Joda, de lå henholdsvis på en "voldsom" laber og lett bris...»

Artikkelen gjennomgår Hurtigrutens egen informasjon fra nettsidene, og øvrige kanselleringstall for fjoråret. Videre skriver Østhavet under mellomtittelen «**Sjansespillet i nord**»:

«Så lenge Hurtigruten ikke kan konkurrerer på verken pris, reisetid, kundeservice eller passasjerrettigheter, er det jo nesten bare naturlig at regulariteten står i stil med resten. Kanskje det er på tide med et nytt slagord: "Hurtigruten - Kystens sjansespill". Tenk hvor godt det måtte være for Hurtigruten om de bare kunne slippe alle disse evinnelige lokale passasjerene og anløpene. Da kunne de (...) bare arrangere overraskelsesturer for utenlandske turister som aldri ville vite sikkert hvor de havnet (...). Mon tro hva konsesjoner og kontrakter egentlig sier om leveringsforpliktelser, anløpssteder og måten Hurtigruten drives på? Staten spytter jo tross alt inn flere hundre millioner kroner i året for at kysten skal betjenes av dette selskapet.»

Det stilles også spørsmål ved stadig flere værkanselleringer, tross nyere skip og -teknologi.

Artikkelen er illustrert med en tabell over kanselleringer i 2013, samt tre bilder, det ene av en båt med navnet «SJELDEN VARDØ». I bildeteksten står det:

«ET SJELDENT SYN: Det er snart som med trekkfuglene, det er et sjeldent, men hyggelig syn når de først tar turen innom. Illustrasjonsfoto: (...)»

Et av de andre bildene viser en skygge på havet foran en kai. I bildeteksten står det:

«IKKE ALLTID SYNLIG: Det er ikke hver dag vi ser Hurtigruten så godt i Vardø, enten det gjelder tåke, uvær eller andre, mer eller mindre troverdige unnskyldninger. Foto: (...)»

Til slutt gjengis Hurtigrutens kommunikasjonsdirektør fra «**en kommentar fra tidligere i år**», om at selskapets regularitetsmål er 97 prosent.

KLAGEN:

Klager er Hurtigruten ASA. Selskapet skriver: «Saken er etter Hurtigrutens oppfatning sterkt preget av insinuasjoner, spekulasjoner og journalist Dan Tore Jørgensens personlige oppfatning (...). Saken inneholder ingen eksterne kilder, og burde i beste fall stått på kommentarplass.»

Det vises videre til hovedbildet - «et hurtigruteskip med SJELDEN Vardø manipulert inn i akterspeilet», samt til støttebildet av «en tom kai». Klager skriver at selskapet har hatt betydelig oppmerksomhet fra media over flere år: «Av respekt for mediene og journalistenes arbeidshverdag og krav til tidsfrister legges det til rette for en høy grad av tilgjengelighet fra ledelse og nøkkelfunksjoner (...). Østhavet er godt kjent med Hurtigrutens kommunikasjonsavdeling. Vi registrerer imidlertid at de i denne saken ikke kontaktet selskapet for et tilsvarende svar. Saken var ikke foranlediget av en debatt eller serie av saker i Østhavet. Avvikstallene Østhavet presenterer er ikke selskapets egne tall. Østhavet opplyser imidlertid ikke hva kilden er. Avisen velger dog å opplyse om Hurtigrutens regularitetsmål, ved en henvisning til et intervju med selskapets kommunikasjonsdirektør "tidligere i år".»

Klager anfører brudd på kravet til saklighet og omtanke (punkt 4.1), og kravet til å skille mellom faktiske opplysninger og kommentarer (punkt 4.2): «Det lar seg ikke gjøre å skille journalistens personlige refleksjoner og meninger fra faktiske opplysninger i saken.»

Videre mener klager avisen kun har dekning for hovedtittelen, og at øvrige titler medfører brudd på Vær Varsom-plakatens punkt 4.4. Klager anser at også punkt 4.14 om samtidig imøtegåelse er brutt: «Østhavet unnlot å kontakte Hurtigruten for tilsvarende på tross av artikkelens omfattende og udokumenterte kritikk av selskapet. Selskapet fikk ikke mulighet til verken å presentere egne avvikstall eller kommentere påstandene i artikkelen.»

Til slutt anføres også brudd på følgende bestemmelse i redaktørplakaten: «Redaktøren skal etterstrebe en journalistikk som gjør det klart for mottakeren hva som er reportasje og formidling av informasjon og fakta, og hva som er mediets egne meninger og vurderinger.»

FORSØK PÅ MINNELIG LØSNING:

Partene har vært i kontakt med sikte på å løse saken i minnelighet, uten at dette har ført fram.

TILSVARSRUNDEN:

Østhavet skriver at det er et generelt mistillitsforhold mellom publikum og Hurtigruten: «Denne mistilliten går i stor grad ut på at publikum selv ser hvordan været er og at skipene, til tross for relativt godt vær, velger å gå forbi og skylde på været. I henhold til (...) kontrakten mellom Hurtigruten ASA og Samferdselsdepartementet åpnes det for at Hurtigruten fritas for erstatningsansvar (...) hvis en kansellering skyldes for dårlig vær. I tillegg vil en slik kansellering ikke regnes inn som avvik i produksjonen (...). Fra publikum forekommer det en sterk mistanke om at Hurtigruten spekulerer i disse punktene i kontrakten (...). Derfor har det vært nødvendig med eksterne kilder. Når dette ikke lar seg gjøre uten å holde kildene anonyme ble denne løsningen valgt ettersom dette er viktig samfunnsak. Slik Østhavet har oppfattet det, er det ifølge kildene også Hurtigruten selv (...) som har gitt kanselleringsårsakene. Slik sett ble det vurdert at Hurtigruten hadde svart i form av disse loggførte opplysningene. Østhavet har hatt en månedlig serie av artikler som ser på kanselleringsstatistikken for hver måned (...). Slik sett vil det være naturlig å ta med hurtigrutens innspill i kommende avis (...).»

Det vises til at klager ikke har kontaktet avisen etter at artikkelen sto på trykk for å korrigere fakta eller komme med tilsvarende. Avisen påpeker også at kanselleringspraksisen i Hurtigruten har vært kritisert en rekke ganger i andre medier, og viser til eksempler. Videre understreker avisen at det ble brukt andre kilder, yr.no og en anonym kilde til kanselleringsstatistikk, som følge av publikums mangelfulle tillit til Hurtigruten ASA og selskapets forklaringer. Det vises også til at avisen har omtalt kanselleringene flere ganger tidligere, blant annet gjennom en artikkel der Hurtigruten uttaler seg, og gjennom serien med kanselleringsstatistikk. Videre står det at Hurtigruten har besvart tidligere spørsmål (15. november 2013) angående værkanselleringer med «en utklippet tekst om kanselleringsårsaker fra Hurtigrutens nettsider». Avisen skriver: «Journalisten tolket dette som manglende ønsker fra Hurtigrutens side om å uttale seg.»

Når det gjelder bildene, påpeker avisen at støttebildet ikke viser en tom kai, men «en hurtigrute som ligger til kai i den tåkelagte havnen».

Avisen anfører videre at den anser at alle titler har dekning i stoffet. Avslutningsvis står det: «Statistikkene inneholder kanselleringsårsaker slik Hurtigruten selv har oppgitt dem ifølge våre kilder, journalisten anså det derfor ikke som nødvendig å be om kommentarer fra Hurtigruten.»

Klageren har ikke hatt ytterligere kommentarer.